IŻ-ŻJARA TIEGĦI LIL G. K. C.

Xi wħud minn dawk li jaqraw dan it-titlu għandhom mn'ejn jistaqsu: "X'jfissru dawk it-tliet ittri?"

Ingħidulhom malajr: Huma l-ewwel ittri ta' Gilbert Keith Chesterton. Dan hu wieħed minn dawk il-bnedmin tal-għaġeb li Alla jibgħat meta, u fejn jidhirlu biex jagħmlu l-gid lill-bnedmin. Il-lum dan ilb-niedem hu magħruf minn kulħadd fid-dinja letterarja, u dawk it-tliet ittri kulħadd jaf x'isarrfu.

Twieled Londra, fid-29 ta' Mejju, 1874. In Natura għa-netu b'xejriet ta' moħħ u ta' qalb mill-aktar sbieħ, u qawwija u mżewwqa. Kittieb bieżel, ħafif u bla għejja, issibu kull fejn tfittxu. Hu ġurnalista, konferenzier, poeta, kritiku, bijografist, storiku, politiku; u x-xogħlijiet li ħaseb, kiteb u ħareġ f'kull għamla u f'kull daqs ta' kotba huma ħaġa li tgħaġġeb. L-istil tiegħu hu tiegħu u ta' ebda ħaddieħor. Mill-1905 sa l-lum bagħat "Essay" kull ġimgħa lil "*The Illustrated London News*" ta' Londra, u f'disgħa-u-għoxrin sena ma naqasx ħlief darbtejn.

Meta tarah, G K. C. taħsbu xi ġgant: mibni b'saffejn, qawwi u għoli li aktarx jisboq fit-tul lil kull min jersaq ma' ġenbu: iżda ma jżommhiex; u sa l-lum li għandu sittin sena żamm il-ħlewwa u s-semplicità ta' tifel.

Fl-1922 G. K. C. telaq għal kollox il-protestantiżmu u għadda għar-Reliġjon Kattolika. Dan tista' tgħid ma biddlu xejn, għaliex f'qalbu u fi ħsiebu dejjem kien fehem u ħass hekk. Kemm ġid għamel ġewwa l-Inghilterra bil-kotba tiegħu minn dak-in-nhar il-hawn, Alla biss jista' jafu.

*
* *

Ma' dan il-bniedem, tajjeb, għaref, minn tagħna, li kont ili s-snin naqra l-kitba tiegħu u nitgħaxxaq biha, u li jiena kont inħobb mill-bogħod u nixtieq nara mill-qrib, kelli x-xorti nitkellem għal nofs siegħa nhar it-tlieta, 15 ta' Mejju li għadda.

Waħda xbejba li kienet niżlet miegħu fil-vjaġġ minn Ruma sa Malta, ġiet filgħodu fl-Uffizzju tiegħi, il-Biblijoteka, u għar-rfitni li G. K. C. kien qiegħed ħawn Malta, fl-Osborne: u

billi kienet daqsxejn ta' ġewwa miegħu u taf xejrietu, ħajjritni ħafna biex wara nofs-in-nhar nagħmillu żjara ċkejkna. Bqajt bejn ħaltejn; iżda mbagħad wegħedtha li mmur dak-in-nhar wara t-thè ta' l-erbgħa, u, ta' kelmti, fil-ħamsa kont fil-bieb tal-Hôtel.

Staqsejt għalih u bgħatt il-biljett tiegħi. Żewġ minuti wara kont miegħu.

* * *

Ingħid is-sewwa, jiena ma kelli ebda ħsieb u ebda fehma fiż-żjara tiegħi lil dan il-bniedem ħlief li narah u nkellmu; għalhekk ma kelli ebda suġġett li jrossni aktar minn ieħor, u t-taħdita tagħna kienet aktarx qabbiżija u mżewwqa.

Kif dħalt, tani idu. Jiena ħadtha u bla ma ridt rassejtha, u għidtlu dritt li jiena bniedem minn dawk li fejn tħobb il-qalb, jimxu r-riġlejn, u li dik iż-żjara tiegħi kellha l-egħruq tagħha f'qalbi, u mhux f'moħħi.

Daħak dik id-daħka tiegħu ta' tifel ċkejken u wera li fehemni u li jogħġbuh il-ħwejjeġ magħmulin mill-qalb.

Newwilli sigarru. Iżżejtu ħajr u għidtlu li ma npejjipx. Semmejna t-temp, li dak-in-nhar inzerta mċajpar u jdellek, u għidtlu li f'Mejju kien barra minn żmienu, u li ma jdumx.

Billi kont naf li ma kienx f'siktu biż-żejjed, staqsejtu fuq saħtu. Qalli li riġlejh ma kenux igħinuh ħafna u ma kienx jista' joħroġ, anqas jitħarrek bil-ħeffa.

Tkellimna mbagħad fil-qasir fuq il-kotba tiegħu li għandna fil-Biblijoteka. Xħin semmejtlu l-aħħar wieħed, (li għadu ma waslilniex) Thomas Aquinas, tbissem u qalli: Meta kkonvertejt, wegħedt li nikteb xi ħaġa fuq San Tumas... u ħarrek rasu donnu biex ifisser li kien għaġġel wisq iwiegħed. Jiena għidtlu: Iżda meta Mr. Chesterton iwiegħed, jew kmieni, jew ftit imwaħħar, il-wegħda tiegħu sseħħ: il-ktieb fuq San Tumas il-lum hi ħaġa mitmuma.

Semmejna xi kittieba ngliżi kattoliċi ħajjin. Meta ssemma Fr. C. C. Martindale, għamel bħal sinjal ta' qima; meta mbagħad issemma Hilaire Belloc, wiċċu libes bħal dawl sabiħ.

Jiena fhimt li dak l-isem marbut ma' qalbu mhux biss bir-rabta tal-ħbubija, iżda b'rabta aktar sħiħa, dik ta' għan wieħed fil-ħtieġa tal-ħajja u fil-ħidma għal ideal kbir.

Meta staqsejtu fuq is-safra tiegħu, qalli li ħsiebu kien li jossokta l-vjaġġ sal-Palestina u li kien niżel sa Sirakusa bil-fehma li jgħaddi għax-xtut tal-Affrika ta' fuq, biex minn hemm jiġbed għall-Lvant; iżda billi riġlejh ma jgħinuhx ħafna u s-sħana bdiet tinħass sewwa, qata' li jiġi Malta u minn hawn għad-dar. Nagħli ħafna, għidtlu, li ma stajtx taqta' xew-qtek u tasal sa l-art fejn għadda ħajtu Sidna: nifraħ min-naħa l-oħra, illi Malta kellha x-xorti tilqgħek fi ħdanha. Tbissem.

Għall-mistoqsija tiegħi "Kemm kien fi ħsiebu jdum magħna" wieġeb: Aktarx nitlaq għad-dar il-ġimgħa d-dieħla.

Ħajjartu biex, jekk ikun jiflaħ, jittawwal titwila l-Biblijo-teka: weġibni li jagħmel l-aħjar li jista'.

Wara dan għidtlu li ma xtaqtx intellfu żmien iżjed, u bla ma ħallejtu jqum mis-siġġu, ħadtlu b'idu u sellimtlu bit-tislima maltija "Saħħa". Baqa' jħares; iżda meta għidtlu li dik hi t-tislima tagħna u fissirthielu, daħak, għafasli idi mill-ġdid u nfridna.

Dawk it-tletin minuta li għaddejt miegħu, dak il-bniedem hekk ċkejken fil-kobor, kienu mill-aktar henjin, u, naħseb, ma ninsihom qatt.

DUN KARM

205/3/4